

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 16/2000 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av 10 a och 11 § patientskadelagen

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 16 maj 2000 en proposition med förslag till lag om ändring av 10 a och 11 § patientskadelagen (RP 54/2000 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- överinspektör Pekka Koivisto, social- och hälsovårdsministeriet
- lagstiftningsrådet Antti Leinonen, justitieministeriet
- juristen Kati Neuvonen, Försäkringsinspektionen
- ordförande Juhani Kaivola, Patientskadenämnden.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår en del ändringar i patientskadelagen. Syftet med propositionen är att uppdatera bestämmelserna om patientskadenämnden så att de vad författningsnivå och innehåll beträffar är förenliga med de nuvarande lagstiftningsprinciperna och föreskrifterna i den nya grundlagen. Ändringarna tydliggör nämndens ställning och förfarandet i nämnden.

Patientförsäkringsföreningens namn har ändrats till Patientförsäkringscentralen. Av denna anledning föreslår regeringen att de ändringar som följer av det nya namnet görs i paragrafen om ersättningsförhöjning.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt sedan den har antagits och blivit stadfäst.

UTSKOTTETS STÄLLNINGSTAGANDEN

Allmän motivering

Av de orsaker som framgår av propositionsmotiveringen och med stöd av erhållen utredning finner utskottet förslaget behövligt och lämpligt. Utskottet tillstyrker lagförslaget, men med följande ändringar och anmärkningar.

Ändringarna i lagförslaget i propositionen dikteras delvis av den nya grundlagen. I 124 §

grundlagen sägs att offentliga förvaltningsuppgifter kan anförtros andra än myndigheter endast genom lag eller med stöd av lag, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. Grundlagsutskottet har förutsatt att bestämmelserna om skötseln av upp-

gifter och det hithörande förfarandet är tillräckligt detaljerade, att hänsyn tas till rättssäkerhetsaspekterna och att de som handhar offentliga uppdrag omfattas av straffrättsligt tjänstansvar. För att säkerställa att principerna gällande god förvaltning följs måste de grundläggande principerna för ett med indirekt statsförvaltning jämförligt organs verksamhet ingå i lag. Detta krav gäller omständigheter som är fundamentala för verksamheten, typ hur organet tillsätts, hur det bedriver sin verksamhet samt vilken dess kompetens är.

I propositionen föreslås att lagen kompletteras med vissa bestämmelser om patientskadenämnden som för närvarande ingår i förordningen om patientskadenämnden (1488/1993). Men utskottet menar att tillräckligt många av de bestämmelser som på ovan nämnda grunder lämpligen hörde hemma i lag än i förordning inte har flyttats från förordningen till lagen. Detta gäller bland annat bestämmelserna om nämndens sammansättning, behörighetsvillkoren för nämndmedlemmarna samt om nämndens kompetens, uppgifter och beslutsprocedurer. Därför föreslår utskottet att lagen kompletteras med nya 11 a — 11 e §.

Detaljmotivering

11 §. Patientskadenämnden I 11 § föreslås bestämmelser om tillsättande av patientskadenämnden och dess sammansättning samt behörighetsvillkoren för medlemmarna. Utskottet föreslår att bestämmelserna i 11 § 2 mom. i förslaget flyttas till 1 mom., men med den ändringen att bemyndigandet att genom förordning bestämma om patientskadenämndens sammansättning och medlemmarnas behörighetsvillkor stryks såsom obehövligt, eftersom dessa frågor regleras i 3 mom.

I 2 mom. föreslås ingå en bestämmelse om nämndens sammansättning. Innehållsligt motsvarar denna den gällande förordningen. Utan ändringar tas ur förordningen bestämmelserna om behörighetsvillkor för medlemmar och suppleanter i nämnden och placeras in i 3 mom. De

bestämmelser som nämnden föreslår skall ingå i 4 och 5 mom. finns i 3 mom. i propositionen.

11 a §. Patientskadenämndens uppgifter. Den föreslagna nya 11 a § föreslås innehålla föreskrifter om nämndens uppgifter och kompetens. Paragrafens 1 mom. motsvaras av första meningens i 11 § 1 mom. i propositionen och anger nämndens primära uppgifter.

Utskottet föreslår att i 2 mom. skall finnas de bestämmelser om nämndens kompetens som nu ingår i 3 § i förordningen. Bestämmelserna om en enhetlig ersättningspraxis och om tillämpningsrekommendationer, som ingår i 11 § 1 mom. föreslås utgöra 3 mom. Stadgandet i 11 § 7 mom., i lagförslaget om Rättsskyddscentralens för hälsovården och länsstyrelsernas skyldighet att ge patientskadenämnden den handräckning som nämnden behöver för att sköta sina uppgifter föreslås ingå i 4 mom.

11 b §. Behandlingen av ersättningsärenden i nämnden. Utskottet föreslår att den nya 11 b § skall innehålla bestämmelser om hur ersättningsärenden behandlas i nämnden. Föreskrifterna i 1 och 2 mom. motsvarar innehållsligt den gällande förordningen, men har givits en modernare formulering.

Regeln i 3 mom. har något omformulerad plockats in från 11 § 1 mom. i lagförslaget. Utskottet föreslår att i 4 mom. skall ingå en bestämmelse i den nuvarande förordningen om att nämnden avgör ärendena kollegialt på föredragning i plenum eller vid en av nämnden tillsatt sektions sammanträde. Därtill föreslår utskottet att i momentet skall ingå bestämmelsen i 11 § 3 mom. i propositionen om beaktande av andra lagar vid behandlingen av ärenden i nämnden. I 5 mom. föreslås ingå en bestämmelse från den nuvarande förordningen om avgiftsfri behandling.

11 c §. Nämndens rättshandlingsförmåga. Föreskrifterna i 11 § 4 mom. i propositionen om nämndens rättshandlingsförmåga föreslås bli flyttade till en nya 11 c §.

11 d §. Tillsyn över patientskadenämnden. Den bestämmelse om tillsyn över nämnden som in-

går i 11 § 6 mom. i lagförslaget föreslås bli flyttad till en ny 11 d §.

11 e §. Finansiering av nämndens verksamhet.
Utskottet föreslår att 11 § 5 mom. i lagförslaget om finansiering av nämndens verksamhet skall ingå i en ny 11 e §, men med den ändringen att bemyndigandet att utfärda förordning preciseras. Det skall gå att utfärda bestämmelser om kostnaderna för patientskadenämndens verk-

samhet genom förordning men bara när det gäller fördelningen av dem mellan försäkringsbolag som bedriver patientförsäkringsverksamhet.

Förslag till beslut

På grundval av det ovan anförda föreslår social- och hälsovårdsutskottet vördsamt

att lagförslaget godkänns med ändringar (Utskottets ändringsförslag).

Utskottets ändringsförslag

Lag

om ändring av (utesl.) patientskadelagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i patientskadelagen av den 25 juli 1986 (585/1986) 10 a och 11 §,

10 a § sådan den lyder i lag 973/1993, 326/1995 och 1212/1998 samt 11 § i nämnda lag 973/1993 och i lag 879/1998 och 87/1999, samt

fogas till lagen nya 11 a — 11 e § som följer:

10 a §

Ersättningsförhöjning

(Som i RP)

11 §

Patientskadenämnden

Statsrådet tillsätter patientskadenämnden för tre år i sänder och utser en av medlemmarna till ordförande och två till vice ordförande. Om en medlem eller en suppleant avgår eller avlider under mandatperioden, skall social- och hälsovårdsministeriet utse en ny medlem eller suppleant i hans eller hennes ställe för den återstående mandatperioden (utesl.).

Patientskadenämnden består av åtta medlemmar och sexton suppleanter.

Nämndens medlemmar skall vara förtrogna med hälso- och sjukvårdsfrågor. Ordföranden och vice ordförandena skall ha avlagt juris kan-

didatexamen och minst två av dem skall vara förtrogna med skadestandsfrågor. Ordföranden skall dessutom vara förtrogen med domarvärv. Två av medlemmarna skall vara specialistläkare och en annan yrkesutbildad inom hälso- och sjukvården. Det som bestäms om medlemmarna gäller också suppleanterna.

Patientskadenämndens medlemmar och andra personer som sköter nämndens uppgifter handlar under tjänsteansvar.

Närmare bestämmelser om nämndens förvaltning och organiseringen av verksamheten utfärdas genom förordning av statsrådet.

11 a § (Ny)

Patientskadenämndens uppgifter

Patientskadenämnden har till uppgift att på begäran av en ersättningssökande, Patientförsäkringscentralen, den som idkar hälso- och sjukvård eller en försäkringsanstalt som med

stöd av 9 a § yrkar på specificering av ersättnings- och rekommendationer om hur ett ersättningsärende skall avgöras samt på begäran av en domstol eller en part ge utlåtande i ett ersättningsärende som behandlas vid domstolen.

Innan Patientförsäkringscentralen fattar ett slutligt ersättningsbeslut skall ärendet hänskjutas till patientskadenämnden när det handlar om grunderna för fastställande av ersättning på grund av bestående arbetsoförmåga eller underhållsbidragsersättning på grund av dödsfall. Om Patientförsäkringscentralen avviker från patientskadenämndens ersättningsrekommendation till nackdel för ersättningstagaren, skall centralen föga rekommendationen till sitt beslut.

Nämnden skall särskilt sträva efter att förenhetliga ersättningspraxis vid patientskador. Nämnden kan vid behov ge försäkringsgivarna allmänna tillämpningsrekommendationer i ersättningsärenden enligt denna lag.

Rättsskyddscentralen för hälsovården och länsstyrelserna är skyldiga att ge patientskadenämnden den handräckning som nämnden behöver för att sköta sina uppgifter.

11 b § (Ny)

Behandlingen av ersättningsärenden i nämnden

Om en begäran som avses i 11 a § är uppenbart obefogad, behöver rekommendation eller utlåtande inte lämnas. I det fall att Patientförsäkringscentralen inte har behandlat ett ersättningsärende som nämnts i begäran, kan patientskadenämnden överföra behandlingen av ärendet till Patientförsäkringscentralen.

När en domstol har träffat ett avgörande i ett ersättningsärende, får patientskadenämnden inte behandla ärendet till de delar domstolen redan avgjort det. Om ärendet är anhängigt vid domstol får utlåtande lämnas bara till domstolen på dess eller en parts begäran.

Nämnden får behandla ett ersättningsärende också när det gäller grunden för ersättningen, även då begäran om rekommendation om hur

ärendet skall avgöras endast gäller ersättningens storlek.

Nämnden avgör ärendena på föredragning i plenum eller vid en av plenum tillsatt delegations sammanträde. Vid behandlingen av ärenden i plenum iakttas bestämmelserna i 1—13 § lagen om förvaltningsförfarande (598/1982) samt språklagen (148/1922) och lagen om användning av samiska hos myndigheter (516/1991).

Behandlingen av ärenden i nämnden är avgiftsfri.

11 c § (Ny)

Nämndens rättshandlingsförmåga

Patientskadenämnden kan i sitt namn förvärva rättigheter och ingå förbindelser samt söka, kära och svara i domstolar och hos andra myndigheter. Nämndens plenum bestämmer vem som har rätt att företräda nämnden och teckna dess namn. Nämnden skall meddela dessa personers namn och hemort till Försäkringsinspektionen, som på begäran utfärdar intyg över vem som har rätt att företräda nämnden och teckna dess namn. Nämndens hemort är Helsingfors.

11 d § (Ny)

Tillsynen över nämnden

Patientskadenämndens verksamhet övervakas av Försäkringsinspektionen.

11 e § (Ny)

Finansieringen av nämndens verksamhet

Kostnaderna för patientskadenämndens verksamhet betalas av Patientförsäkringscentralens medel enligt nämndens budget som årligen fastställs av Försäkringsinspektionen.

Bestämmelser om fördelningen om kostnaderna mellan de försäkringsbolag som idkar patientförsäkringsverksamhet utfärdas genom förordning av statsrådet.

Ikraftträdelsebestämmelsen
(Som i RP)

Helsingfors den 8 juni 2000

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Marjatta Vehkaoja /sd
medl. Eero Akaan-Penttilä /saml
Merikukka Forsius /gröna
Inkeri Kerola /cent
Niilo Keränen /cent
Valto Koski /sd
Marjaana Koskinen /sd

Pehr Löw /sv
Juha Rehula /cent
Päivi Räsänen /fkf
Marjukka Karttunen-Raiskio /saml
Marjatta Stenius-Kaukonen /vänst
Raija Vahasalo /saml
Jaana Ylä-Mononen /cent.

Sekreterare vid sammanträdet var

utskottsrådet Eila Mäkipää.

